

Následující otázky jsou míněny jako inspirující kontrolní seznam pro řídicího pracovníka, který uvažuje věnovat více úsilí rozvoji struktury inspektorátu.

- Dovoluje struktura inspektorátu účinné a výkonné zajišťování jeho poslání, vize a strategie ?
- Odráží struktura inspektorátu jeho priority ?
- Je struktura řídicí složky inspektorátu zcela srozumitelná ?
- Jestliže je struktura inspektorátu odlišná od běžné praxe jiných inspektorátů, je to výsledkem vědomého úsilí ?
- Je jasné a srozumitelné rozdělení úkolů a oprávnění (kompetencí) mezi útvary inspektorátu ?
- Je struktura inspektorátu srozumitelná a uznávaná řídicí složkou a zaměstnanci ?
- Existuje přesný popis zařazení zaměstnanců ?
- Jsou si zaměstnanci vědomi své zodpovědnosti a kvalifikace v jakékoliv situaci při výkonu inspekce ?
- Podporuje inspektorát účinně sdílení osvědčené praxe, informací a spolupráce s ostatními institucemi ?

8 Systémy

Systémy jsou tvořeny vnitřními postupy a procedurami, týkajícími se činností, komunikace a rozhodování, které vytvářejí základnu každodenního a dlouhodobého fungování inspektorátu.

Žádný inspektorát nemůže existovat bez systémů a procedur, avšak různé inspektoráty vyžadují rozdílné systémy. V některých inspektorátech existuje řada formálních a neformálních procedur pro práci a činnost zaměstnanců. Když dochází k překračování hranic těchto procedur, je očekáváno, že zaměstnanci budou s nadřízeným konzultovat činnosti, které podnikají. V jiných inspektorátech mají rozdílnou kulturu a zaměstnanci a řídicí pracovníci oceňují velkou míru samostatnosti jednotlivce. Osazenstvo má široké hranice svých aktivit a může dělat rozhodnutí dle svého úsudku i činnosti, které systém nezmiňuje.

Počet a podstata systémů je rozhodující pro usnadnění činnosti, ke zlepšení výkonnosti a účinnosti každodenní práce, k vyhnutí se neurčitosti a zvýšení důslednosti v každodenní praxi, k dosažení požadované kvality práce a ke splnění požadavků zvnějška i od vlastní organizace, např. podávání hlášení a dokumentace. Interní požadavek na systémy vypracovávají tak řídicí pracovníci i zaměstnanci určující hodnoty a strategii, s přihlédnutím k praxi ostatních inspektorátů a reagováním na nové požadavky (potřeby).

Vytvářením informací o metodách inspektorátu a systémech, veřejně dostupných, se může zvýšit transparentnost a míra pochopení, jak a proč jsou vydávána rozhodnutí inspektorátu. To je obzvláště důležité tam, kde rozhodnutí mají přímý vliv na ostatní (účastníky). Např. Agentura životního prostředí pro Anglii a Wales publikuje svoji Metodu prosazování a výkon činnosti“ na svých webových stránkách. To jí umožňuje stanovit jasné důvody ohledně činností při prosazování, které byly inspektorátem použity.

Agentura životního prostředí, Anglie a Wales

Agentura životního prostředí pro Anglii a Wales zveřejnila svoji metodu prosazování a výkonu své činnosti a pokyny (www.environment-agency.gov.uk). Metoda směřuje k zajištění, aby odezva na činnost prosazování inspektorátem byla odpovídající a v poměru ke škodě nebo potenciální škodě, zapříčiněné událostí, související se znečištěním nebo porušením podmínek povolení.

To podporuje „Veřejné schéma klasifikace událostí“ (Common Incident Classification Scheme – CICS), umožňující důslednou klasifikaci všech událostí, způsobujících znečištění. To je provázáno s „Metodou prosazování a výkonu činnosti“ a směrnicí, tak, že odpovídající reakce na důsledné prosazování je uzpůsobena (odhadnuta) pro události srovnatelné závažnosti.

Agentura také vyvinula a v současné době zkouší „Schéma klasifikace shody“ (Compliance Classification Scheme – CCS), které aplikuje podobným způsobem vedle CICS, poskytující shodnou klasifikaci porušení podmínek povolení a shodnou, úměrnou reakci na prosazování.

Celkový souhrn systémů by měl být transparentní. Je podstatné mít přesně takové systémy a procedury, které jsou potřebné pro typické určitý inspektorát, spíše než mít tak mnoho systémů, jak je možné. Rozšíření souboru norem a procedur by mohlo nepostřehnutelně přesunout zodpovědnost z jednotlivého zaměstnance na systémy, ale mohlo by na druhé straně dát k dispozici drahocenný čas pro důležitější úkoly. Potřeba systémů, rozlišujících významně jeden inspektorát od druhého a rozhodnutí o systémech je relevantní pro diskuse se zaměstnanci.

Kodaň, Dánsko

Správní obvod Kodaň uspořádal dvoudenní seminář pro všechny zaměstnance, se zaměřením na strukturu a systémy inspektorátu. Diskuse odhalily potřebu následných systémů, vedle již existujících systémů :

- systému pro řízení úkolů a zdroje, které mohou usnadnit distribuci úkolů mezi zaměstnance s cílem spravedlivého rozdělení pro každého
- systém, poskytující přehled jednotlivých kvalifikací, např. co se týče legislativy, průmyslových odvětví, druhového znečištění, prosazování atd.
- procedury pro nejdůležitější úkoly, částečně k usnadnění činnosti, částečně k zabezpečení stejného jednání v podobných případech
- systém, zabezpečující opakované hodnocení organizace
- preventivní systém, zabezpečující vysokou a stejnou kvalitu a umožňující menší kontrolu
- knihovnu pro inspektorát

Mezi relevantní systémy pro inspektoráty patří :

- Souhrnné řízení kvality.
- Shoda posouzení (vyměření) a prosazování.
- Vydávání povolování.
- Monitorování výkonu znečišťujících zařízení v životním prostředí.
- Monitorování okolního životního prostředí/stavu životního prostředí.
- Monitorování výkonu inspektorátu.
- Zacházení s odvoláními a stížnostmi.

- vyjadřování a připojování se do sítě, koordinace a vyjádření potřeb a plánování poznatků a informací s dalšími orgány a institucemi.
- Podávání zpráv.
- Finanční záležitosti, včetně sestavování rozpočtu a vydávání poplatků a pokut.
- Komunikace s různými zákazníky a klienty (účastníky).

8.1 Řízení vnitřní kvality

Zájem veřejnosti zaměřený na kvalitu práce veřejných institucí je stále stoupající. Stejně tak stoupají požadavky, limitovanost zdrojů a decentralizace zodpovědnosti. Cílem řízení kvality a měření kvality je zlepšení plnění cílů a úkolů. Odchytky mohou být včas rozeznány a opravy zahájeny.

Některé evropské inspektoráty a ministerstva pracují se standardizovanými systémy, jako je ISO 9000 Řízení kvality (Quality Management), Model vynikající kvality (EFQM Excellence Model), ISO 14001 Řízení životního prostředí (Environmental Management) nebo EMAS-Systém řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (Eco-Management and Audit Scheme). Tyto systémy jsou obsáhlé a vyžadují značné vstupní úsilí po dlouhou dobu pro přípravu a zavedení do praxe, a tak zbývající inspektoráty volí méně ambiciózní přístup pro řízení kvality. Je to důležité procvičení řízení, identifikovat potřeby inspektorátu a realizaci systémů, které odpovídají potřebám.

Příručka kvality předepisující sladěný a dohodnutý přístup k nejdůležitějším činnostem inspektorátu může zvýšit shodu, účinnost a výkonnost. Popis procedur a metod pro úspěšnou inspekční činnost je důležitý k udržení a zvyšování kvality činností, směřujících ke shodě a dosažení shody postupu v praxi, avšak většina organizací s příručkami kvality řízení si uvědomila, že příručka kvality sama o sobě kvalitu nezajistí. Kvalitu může být dosaženo pouze úspěšnou realizací, školením, auditem a zhodnocením účinného systému. Mezi relevantní složky (systému) patří : Příprava, inspekce, podávání zpráv; ověřování, komunikace, vyjednávání, prosazování, manipulace s daty. (22)

Výslovně, kvalita řízení může :

- Pomáhat zaměstnancům při výkonu každodenních funkcí a poskytnout vědomost o tom, jak použít legislativní a administrativní (správní) postupy v každodenní práci.
- Seznámit všechny zaměstnance s administrativními (správními) postupy a jejich detailním obsahem.
- Zabezpečit důslednost v administrativních postupech.
- Podpořit proces nepřetržitého zlepšování v systému zpětné vazby.
- Umožnit zaměstnancům přístup k aktualizovanému know-how a informacím.
- Usilovat o účinný a rychlý proces vyřízení věci bez zbytečných administrativních průtahů s použitím dostatečných a potřebných prostředků.
- Minimalizovat procedurální chyby.

Inspektorát ve Västerås formuloval požadavky na kvalitu v několika důležitých bodech, např. :

- občanům by měl být usnadněn přístup na inspektorát, návštěvní hodiny a telefonní čísla by měly být zveřejněny
- úředníci ve státní službě se musí vyjadřovat snadno srozumitelným způsobem
- vyřizování případu (dopisy, přehledy, rozhodnutí atd.) by mělo být provedeno v přiměřeném čase
- všechna rozhodnutí by měla být provázena informací o možnosti odvolání

Aby bylo umožněno měření kvality, inspektorát formuloval řadu konkrétních indikátorů, vysvětlujících požadavky na kvalitu :

- podíl zaměstnanců, kteří splnili plán rozvoje kvalifikace (cíl : 80 %)
- podíl občanů, kteří znají inspektorát a jeho kompetence (povinnosti) (cíl : 100 %)
- podíl klientů, kteří shledali, že jejich případ byl vyřízen v přiměřené době (cíl : alespoň 70 %)
- podíl klientů, kteří shledali, že inspektorát je vysoce kompetentní (cíl : alespoň 70 %)
- podíl klientů, kteří získali od inspektorátu náležitou požadovanou službu (cíl : alespoň 70 %)
- čas pro vyřízení inspekčních případů, včetně ověřování (cíl : 70 % ukončeno během 10ti dnů)

V několika zemích jsou rozvíjeny na obsáhlé systémy celostátní úrovně, zajišťující většinu činností inspektorátu.

SEPA, Skotsko

Skotská agentura ochrany životního prostředí (SEPA) zavedla „Systém maximální kvality/podnikový řídicí systém“ (a full Quality/Business Management System) :

Cíle SEPA jsou pracovat jako prvotřídní organizace. Formalizovaný „Podnikový systém řízení“, založený na ISO 9001:2000 byl instalován k zajištění rámce pro rozvoj, stanovení a hodnocení kvality úkolů a výkonu oproti cílům a umožnit nepřetržité zlepšování.

V souladu s těmito zásadami ISO standardů, je zcela závazné vyhovět požadavkům zákazníků a prosazovat zaměření na zákaznickou spokojenost a trvalé zlepšování stavu. Podnikový systém řízení tak podporuje vlastní nejdůležitější podnikové postupy.

(22) Příručka IMPELu pro inspekce v životním prostředí (1999) popisuje řadu metod a příkladů optimální inspekční praxe.

k zajištění toho, aby kvalita byla řízena jako integrální součást běžné činnosti. Všechny dokumenty jsou zaměstnancům přístupné prostřednictvím prohlížečského programu Intranetu, v kategoriích, založených na určeném záměru :

- Podnikové postupy a strategie
- Cíle (koncepce) v životním prostředí
- Podnikové postupy – společné metody a procedury, týkající se všech zaměstnanců
- Pracovní postupy - katalogizované v rámci ředitelstvím založené hierarchie závisející na závisející skupině nebo oddělení se zodpovědností za řízení nebo převzetí úkolů. Ty zahrnují detaily postupů laboratorních testů a metod.
- Formy/vzory – standardy dokumentů vstupu a pro-forma dokumentů jsou vřazeny do vedlejšího systému a napojeného na proceduru na kterou se odvolávají.
- Zodpovědnost, zjistitelnost a záznamy (dokumenty)

Ve shodě s podmínkami standardů kvality, dokládá SEPA systémy k činnosti a kontrole.

- přesná kalibrační zařízení
- audity interní kvality
- vedení stížností, událostí a nesouladů v postupech
- provádění opravných a preventivních činností
- metodické iniciativy směřující ke zlepšení (stavu)
- záznamy školení
- každoroční přehledy řídicí složky o účinnosti systému

Celý systém je tématem k pravidelnějšímu vnějšmu auditu kvality, který je prováděn vhodnými akreditovanými hodnotícími organizacemi.

Systémy kvality mohou poskytovat poučení, které jsou nad typické popisy postupů a které by zaměstnanci měli sledovat. Agenturní systém kvality v Agentuře životního prostředí pro Anglii a Wales zahrnuje mezi mnoha tématy směrnici pro vedoucí a řídicí pracovníky pro přípravu vizí a zplnomocnění osazenstva.

Agentura životního prostředí, Anglie a Wales		
Agentura životního prostředí pro Anglii a Wales zavedla systém celkového řízení kvality (Total Quality Management System), zahrnující většinu oblastí činnosti Agentury. Systém mezi jiným zahrnuje doporučení řídicím pracovníkům jak se vyrovnat s různými výzvami, týkajícími se řízení.		
Agenturní nejdůležitější povinný postup	Činnosti/podřazené postupy	Stupně hierarchie (nebo části Agentury, kde je činnost prováděna)
2. Vedení Agentury a rozvíjení vize, strategie a metod	2.1 Vést a řídit Agenturu	- dělat společná rozhodnutí - zplnomocnění a aktivování lidí - poskytování vedení a včlenění hodnot Agentury
	2.2 Rozvíjet vizi a strategii	- rozvoj vize Agentury - rozvoj funkčních strategií

	2.3 Zkoumat politické, ekonomické, sociální, technologické, právní a environmentální (týkající se životního prostředí) perspektivy	- určení politiky a regulace záležitostí - chápat nesnáze v životním prostředí - stanovit nové technologické inovace - určit ekonomické směry (trendy) - porozumět demografickým záležitostem - určit sociální a kulturní změny
	2.4 Rozvoj a řízení postupu	- vybrat relevantní záležitosti a oblasti - provádět volbu ohodnocení - radit se o návrhu volby postupu - odsouhlasit postup - oznámit požadavky postupu

Rozdělení činnosti mezi zaměstnance a směrnice pro spolupráci a sdílení zodpovědnosti jsou hlavními nástroji pro zajištění vysoké kvality výsledků inspektorátu.

Správní obvod Kodaň, Dánsko

Správní obvod Kodaň zavedl systém s dvěma případovými (do případu zapojenými) úředníky na většinu řešených úkolů. Účelem je zabezpečit kvalitu a kontinuitu při vyřizování případu. Začleněním osazenstva do formulování postupů řídicí složka inspektorátu směřuje ke zvýšení otevřenosti a sdílení vědomostí mezi kolegy. Všichni inspektoři mají povinnosti jako první a druhý případový úředník.

Povinnosti prvního případového úředníka

- vytvoření konstruktivní spolupráce s druhým případovým úředníkem
- zabezpečit správné vyřízení případu podle legislativy správní a legislativy životního prostředí
- informovat druhého případového úředníka o vývoji v případě, včetně kontroly kvality všech odcházejících písemností
- mít (udržovat) aktualizované informace o podniku v databázi průmyslu
- udržovat aktualizované právní podklady případu
- shrnout předchozí případ pro jeho postoupení jinému případovému úředníku

Povinnosti druhého případového úředníka

- vejít do konstruktivní spolupráce s prvním případovým úředníkem
- udržovat si přehled o případě
- řídit případ v případě onemocnění apod. a jestliže je to nutné, převzít jej
- podílet se na inspekcích, jestliže je to potřebné, jako zpravodaj
- číst odcházející poštu
- pomoci v případě tlaku na prvního případového úředníka v kritických situacích

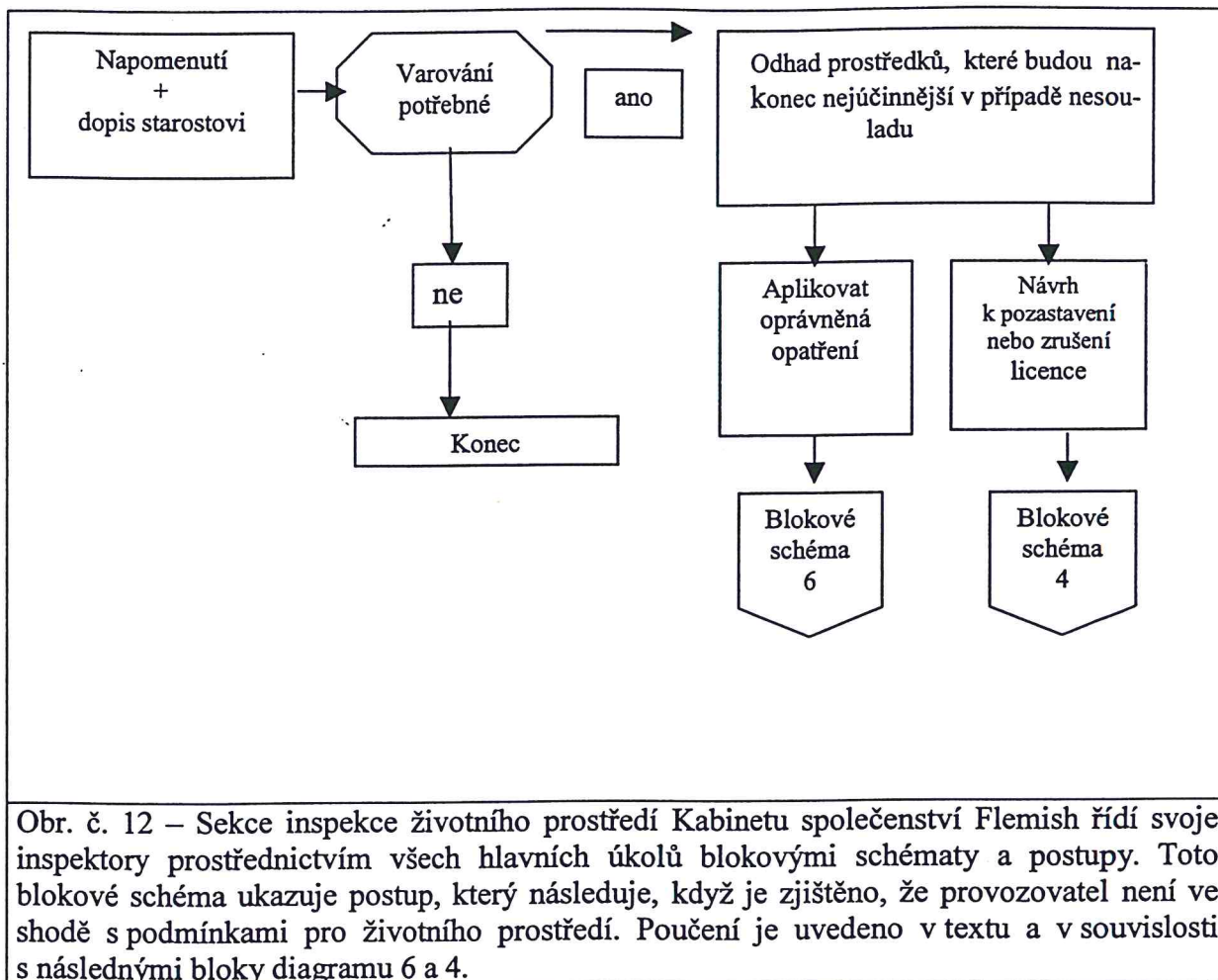
Dva zodpovědní inspektoři mohou vyřídit mnoho případů. Těžší úkoly jsou diskutovány ve skupinách, přičemž pouze zásadní záležitosti jsou diskutovány s řídicími pracovníky.

K zajištění odborné přizpůsobivosti a rozvoje jsou všichni inspektoři začleněni do alespoň dvou skupin.

Tato struktura má za následek značnou úsporu času pro řídicí pracovníky, kteří se soustředí na strategické záležitosti a rozvoj zaměstnanců.

8.1.1 Metoda blokových schémat

Užitečným nástrojem pro objasnění toků a kvality postupů je metoda blokových schémat. Schéma vede inspektora prostřednictvím prvků (částí) úkolu ve vztahu k relevantním postupům na jeho cestě.

8.1.2 Směrnice pro inspektory

Směrnice, příručky a „Pravidla úspěšné praxe“ pro inspektory jsou důležitými nástroji pro dosažení důsledného a účinného výkonu inspekce. Mezi relevantní záležitosti směrnic patří postupy pro a inspirace k :

- Inspekci, kontrolu a prosazování.
- Monitoring produkce (polutantů) znečišťujících zařízení do životního prostředí.
- Monitoring vnějšího životního prostředí.
- Monitoring výkonu inspektorátu.
- Zacházení s odvoláními a stížnostmi.
- Vytváření sítě a připojování do sítí, spolupráce a výměna poznatků z úspěšné praxe s jinými orgány a institucemi.
- Podávání zpráv.
- Vypočítávání poplatků a pokut.

- Pravidla chování pro inspektory.

Mnoho z těchto záležitostí bylo již důkladně pojednáno IMPELem, např. inspekce, kontrola a prosazování, vlastní monitoring a podávání zpráv. Seznam publikací IMPELu je v příloze 1.

Směrnice, předpisy a dohody usměrňující zaměstnance inspektorátu mohou být obsaženy v příručce zaměstnance. Využití obsahu příručky pomáhá každodennímu provozu inspektorátu, stejně tak zaměstnanci mají vodítko pro svoji činnost a vykonávanou práci. Směrnice, předpisy a dohody instruující zaměstnance inspektorátu mohou být začleněny v příručce pro zaměstnance. Použití příručky pomáhá v denní činnosti inspektorátu, stejně jako je vodítkem pro jejich práci a výkonnost.

8.2 Zásady chování

Zásady chování jsou důležité nejen pro inspektorát a inspektory, ale také pro třetí strany, které jsou s nimi ve spojení a (spolu)pracují s inspektory. Záležitosti, jako integrita, samostatnost, transparentnost, bezpečnost (stejně jako bezpečnost práce), jsou všechno prvky, zdůrazněné v zásadách chování. Zásady chování transparentně vysvětlují zaměstnancům a okolnímu světu pravidla chování a postojů, které jsou očekávány.

Množství položek může být považováno za zásady chování, obzvláště hodnoty a principy o nichž je pojednáno v části 2 této zprávy.

Vlámské společenství, Belgie

Pravidla (směrnice) úspěšného dozoru sekce inspekce životního prostředí Ministerstva Vlámského společenství v Belgii uvádějí, že všechny intervence se musí uskutečnit podle obecných zásad úspěšného dozoru. Tyto zásady mohou být zahrnuty do dvou kategorií: procedurálních zásad a zásad spokojenosti.

a) Procedurální zásady

- povinnost řádně vyslechnout
- nezaujatost
- povinnost uvést důvody rozhodnutí

b) Zásady týkající se spokojenosti

- poctivé (slušné) jednání
- princip rovnosti
- princip rozvážnosti
- zásada právní jistoty
- zásada spravedlnosti

Ve skutečnosti zásady chování stanovují konkrétní poučení, jak hlavní zásady mohou být přeneseny do každodenní praxe.

Mezi záležitostmi, o kterých pojednávají „Zásady chování“ Ministerstva dopravy a vodních cest v Nizozemí jsou

Odbornost (profesionalita)

Odborností je míněna činnost nějaké organizační jednotky s jasnými a funkčními postupy a procedurami. Provozní cíle a výsledky jsou zřetelně definovány. Inspektorát bude provádět vůči jejich zaměstnancům korektní výběrový nábor, odpovídající školení a příležitost pro osobní kariéru a především vytvářet vhodné pracovní podmínky. Inspektoři prokazují svoji profesionalitu vůči třetím stranám a zdrží se chování, které by mohlo inspektorát poškodit. Inspektor bude vysvětlovat rozhodnutí a přispívat k pochopení těch rozhodnutí, která podporují shodu se zákony v rámci jeho kompetence. Inspektor bude přispívat k nápadům co se týče organizace inspektorátu a návrhům pro zlepšení jeho odborné úrovně.

Integrita a samostatnost

Veřejnost očekává, že inspektorát ztělesňuje nejvyšší hodnoty integrity (celistvosti) a spolehlivosti státní správy a svých zaměstnanců. Inspektorát dbá o to, aby diskuse o integritě a samostatnosti zůstaly na schůzkách a v rozhodovacích procesech životaschopným tématem, stejně jako podrobněji během schůzek, týkajících se osobního hodnocení.

Inspektor ví, kde je hranice jeho kompetencí (znalostí) a jeho zodpovědnosti a vyhne se jakékoliv pochybnosti z přerušení integrity žádoucího chování. Důvěrnost informací musí být úředníky zaručena, jde o napadnutelnost při využití (zneužití) informace třetími osobami a informace existuje jako důvěrná, tak dlouho, aby to nezasahovalo do dodržování a výkonu jejich povolání.

V souvislosti se shora zmíněnými záležitostmi musí se inspektor vyhnout použití vědomostí o finanční situaci společností v zájmu vlastního prospěchu, vedlejším zaměstnáním, které jsou ve střetu zájmů s jeho odbornými úkoly a dokonce zájmům, které jsou těsně spjaty s jeho současným zaměstnáním.

8.3 Hodnocení rizik v životním prostředí

V zemích EU bylo zavedeno několik systémů pro zlepšování účinnosti inspekčního úsilí zaměřeného cíleně na prostředky inspektorátu na taková zařízení a činnosti, které představují největší rizika pro životní prostředí.

Nejjednodušší cestou umístování zdrojů pro inspekční kontrolu a kontrolu shody, je určení potřeby jednoho nebo několika níže uvedených parametrů :

- velikost podniku
- průmyslové odvětví
- podnik, vyžadující zvláštní povolení, např. IPPC nebo SEVESO
- umístění podniku
- systémy užívané v životním prostředí
- přístup řídicí složky podniku k inspektorům a k záležitostem životního prostředí
- minulost podniku
- atd.

Aby se zajistila nejvyšší účinnost a výkonnost použitých zdrojů inspektorát, inspektorát by měl vypracovat řadu jednoznačných kritérií, podporujících umístování zdrojů inspekce pro nejdůležitější úkoly.

Overijssel, Nizozemské království

V provincii Overijssel v Holandsku útvar prosazování (legislativy) v životním prostředí pracuje s plány inspekci. V těch jsou dokumentovány záznamy; na základě analýz rizik je dáována přednost vybraným inspekčním aktivitám a jejich zařazení do programu inspekci.

Plány inspekci jsou rozděleny do následujících částí :

1. Informace o zařízeních a jejich environmentální profil (jak působí na životní prostředí). V této části je popsána obecná informace o zařízení, průmyslová činnost a orgány, jichž se tato činnost týká, povolení, hlášení provozovatelů průmyslových zařízení orgánům, data vlastního monitorování provozovatelů zařízení, audit a EMAS/ISO prohlášení, relevantní předpisy a zákony, standardy a dohody.
2. Sledování indikátorů. V této části je popsána historie prosazování, aktuální události při prosazování a hlášení mimořádných událostí. Také monitorování (ne)shody a úspěchů.
3. Seznam průmyslových činností s popsáním nebezpečí/riziky a hledisky kontroly.
4. Seznam nezbytných činností při prosazování.
5. Seznam programů inspekci nezbytných činností při prosazování.
6. Seznam s přehledem vykonaných inspekci.

Práce s plány inspekci ukázala na několik výhod :

- Plány inspekci, vyvinuté ve shodě s odsouhlaseným standardem a směrnicí vedou k inspekci s větší jednotností v prosazování.
- V důsledku předchozího určeného nezbytného prosazování v plánech inspekci mohou být prováděny účinnější inspekce na určitých zařízeních.
- Inspekce na zařízeních a plány mohou být mezi inspektory snadno vyměněny a nejsou dlouhodobě vázány na jednoho inspektora.
- Sestavené nezbytné činnosti v prosazování mohou být použity v plánech inspekci pro plánování a stanovení předností (priorit).
- Standard a směrnice pro plány inspekci jsou sestaveny do certifikovaného systému (ISO) útvaru prosazování v životním prostředí a proto je zaručen soulad s plány inspekci.
- Přes stanovení indikátorů shody v životním prostředí se může dostat výsledek k držitelům povolení. Toho může být využito při plánování a programováním času, stráveném na každém zařízení.

8.3.1 Systém hodnocení provozovatele a rizika znečištění

Agentura životního prostředí pro Anglii a Wales vyvinula systém hodnocení provozovatele a rizika znečištění (Operator and Pollution Risk Appraisal System – OPRA), který jim pomáhá v dosažení jejich výkonu (např. frekvence inspekci) v těch činnostech, které představují největší riziko pro životní prostředí.

Systémy OPRA pomáhají v rozhodovacím procesu poskytováním odpovídajícího a transparentního rámce pro odhad rizika. Poskytují objektivní odhad založený na analýze nebezpečí, představovaného odvětvím nebo zařízením, (tj. komplexností, umístěním a emisemi) a výkonem v životním prostředí (expozicí polutantů) a postojem provozovatele/odvětví, v řízení tohoto rizika (např. kvalitou systému řízení a minulým průběhem shody). Systém poskytuje kvantitativní data, která mohou být využita jako základ pro plánování činnosti, umístování zdrojů a také pro měření výkonu.

Využití přístupů založených na riziku může také poskytnout podnět a odměnu pro společnosti, které zlepšují svůj výkon v životním prostředí (minimalizují znečištění prostředí), odpovídající prospěchu pro životní prostředí. Více informací lze nalézt na webové adrese www.environment-agency.gov.uk.

8.4 Systémy odměňování

Všechny organizace mají systémy odměňování (výslovné nebo zahrnuté v něčem) v tom smyslu, že „úspěšný“ výkon je provázen nějakým druhem uznání – např. formou pochvaly, vlivu, dalšího školení, zvýšení platu nebo povýšení. Avšak řídicí pracovník si musí být jist, že je zde jasná spojitost mezi cíly a hodnotami inspektorátu a chováním, které je odměněno. O to je částečně postaráno objasňováním metod inspektorátu, hodnotami a cíli, částečně vytvářením transparentního a logicky souvisejícího systému odměn (a pracovní kariéry). Nesrovnalost mezi hodnotami inspektorátu a systémem odměňování povede rychle ke zmatku a nespokojenosti mezi zaměstnanci.

Příklad : Jestliže hodnoty inspektorátu dávají důraz na spolupráci a práci ve skupině, nemohl by řídicí pracovník odměnit inspektory, kteří se zaměřují zejména na své „vlastní“ případy.

8.4.1 Transparentní platový systém

Základní plat inspektora může být stanoven v souladu se standardizovaným schématem vývoje ve vztahu k délce služby, postavení, doplňkovému vzdělání nebo k ostatním parametrům. V některých zemích je možné udělit jednotlivým zaměstnancům doplňkový plat.

Tam, kde takové možnosti existují, může řídicí pracovník prostřednictvím přehledných kritérií pro určení mzdy snížit riziko znepokojení v inspektorátu, způsobené zklamáním, souvisejícím se mzdou. To zvyšuje pochopení systému odměňování zaměstnanci, poskytuje materiál k diskusi o platech a umožňuje zaměstnancům zvýšit výkon v určitých oblastech.

V Österáker, ve Švédsku, řídicí pracovník a jednotlivý zaměstnanec hodnotí výkon inspektora v rámci sedmi parametrů dříve, než dojde k diskusi o mzdě :

Österáker, Švédsko

Parametry pro určení mzdy

Prokazování iniciativy

- + postihnout (zachytit) relevantní novinky, problémy atd. a navrhnout příslušné aktivity
- přehánět iniciativu, aniž by byla začleněna do organizace

Samostatnost

- + individuální plán (krátkodobý a dlouhodobý) a provedení vlastní činnosti
- dělat to bez ohledu na soulad a jiné pracovní úkoly
- být nejistý a neodvážít se/být schopen zvládnout otázky

Schopnost vývoje

- + přejmout a zapojit se do nových úkolů
- + zajímat se o vzdělávání a rozvoj
- být koncentrován na osobní rozvoj a ne na rozvoj inspektorátu

Přizpůsobivost(flexibilita)

- + snadno se přizpůsobit novým podmínkám a úkolům
- + pružný přístup
- není schopen udržet soustředění nebo být důsledný

Spolupráce

- + samostatně informuje a přispívá k rozhovorům uvnitř i vně organizace
- + sleduje a reaguje pohotově na stanoviska ostatních
- přijímá spolupráci v každém tématu - velkém nebo malém – vždy, když má čas

Odborné znalosti

- + teoretické znalosti
- + praktická zkušenost
- + být schopen vyhledat relevantní informace nebo znalosti
- + být kompetentní jako orgán
- + být zřetelný v psaní a mluvení

Zodpovědnost

- + splnit úkoly od začátku až do konce
- + provést úkoly tak, jak je stanoveno v postupech, časovém rozvrhu a běžné praxi
- + ověřovat úkoly a rozhodnutí
- + dodržovat slovo a být zodpovědný za to, co bylo uděláno
- + být loajální k inspektorátu, kolegům a pracovním úkolům

Name	Iniciativa	Samostatnost	Rozvoj	Flexibilita*	Spolupráce	Odbornost	Zodpovědnost	Poznámka
John	3 4	4 5	4 5	5 4	4 5	4 5	4 6	vznětlivý
Karen								

Odhad ohodnocení od 1 (neschválen) do 6 (vynikající činnost)

* přizpůsobivost

První číslo v každé buňce je hodnocení řídicího pracovníka, druhé je inspektorovo vlastní hodnocení. Tabulka slouží především jako základ pro rozhovor (dialog).

Podobné systémy v jiných inspektorátech mohou mít pro odhad důkladnější textaci, definující profil hodnoceného, jako Hoje Taastrup, Dánsko, kde charakteristiky mzdy umožní zahájení diskusí o výkonu, růstu a prioritách :

Flexibilita (přizpůsobivost)	
Popis	Schopnost a vůle zabývat se novými povinnostmi a úkoly, denně přizpůsobovat priority úkolů a řešit nepředvídatelné úkoly. Být připraven
Maximální	Rozpoznat potřebu změn povinností a pracovních metod. Aktivně podávat návrhy a příspěvky k zavádění (potřebných záležitostí) do praxe. Velice mu záleží na změnách v oblasti činnosti. Je ochoten převzít nebo si vyměnit úkoly s ostatními. Pružně interpretuje úkoly a pomáhá s nimi ostatním, dokonce i když to není v popisu jeho práce.
Střední	Chce se podílet (záleží mu) na změnách v oblasti činnosti. Nevadí mu přebírat nebo vyměnit si úkoly s ostatními. Pružně interpretuje úkoly a pomáhá s nimi ostatním i když to není v popisu jeho práce.
Minimální	Nezáleží mu na změnách v oblasti činnosti. Nechce si vyměňovat úkoly s ostatními. Úzce interpretuje úkoly a jen vyjímečně s nimi pomáhá ostatním.

Spolupráce

	závislí na spolupráci.
Maximální	Přebírá zodpovědnost za celý úkol. Přebírá vedoucí roli při vzájemné spolupráci. Zajistí, aby problém byl vyřešen.
Střední	Přebírá zodpovědnost za celý úkol. Podílí se spolupráci, ale nepřebírá vedoucí roli.
Minimální	Přebírá zodpovědnost za vlastní podíl. Účastní se úkolu, ale požaduje podporu a radu od kolegů.

Kvalita práce	
Popis	Vykonává ve shodě s úkoly inspektorátu a kritérii a postupy, určenými pro plnění úkolů.
Maximální	Provádí ve shodě s úkoly a kritérii. Přispívá aktivně ke zvyšování kvality práce.
Střední	Práci vykonává uspokojivě ve shodě s úkoly a kritérii, ačkoliv výkon je poněkud kolísavý.
Minimální	Výkon jenom do určité míry odpovídá úkolům, kritériím a postupům. Výkon je kolísavý.

8.5 Systémy pro správu informací

Inspektorát by měl mít účinný informační systém, který by dovoľoval shromažďování, ukládání a používání dat pro potřeby rozhodování. V různých programech pro životní prostředí a různých zemích se systémy odlišují, jsou spravovány v závislosti na množství informací a na dosažitelných zdrojích správy informací. Tam, kde je to umožněno, výpočetní systémy jsou vhodné, protože dovoľují rychlé a sofistikované ukládání informací, jejich nalezení a rozbor.

Informace o řízené (regulované) shodě, o porušení zákona a o činnosti inspektorátu jsou důležité k :

- rozvíjení priorit a strategií k nejúčinnějšímu využití zdrojů inspektorátu
- k monitorování dodržování shody
- k monitorování výkonu inspektorátu
- k hodnocení postupu při plnění cílů (plánů) inspektorátu

Základní záležitosti určené k plánování systému správy informací obsahují :

- Jaké informace by měly být získány ?
- Kdo je odpovědný za jejich získání ?
- Kdo je zodpovědný za jejich zaznamenání ?
- Měla by se data sdílet s jinými inspektoráty nebo organizacemi (s příp. úpravou ?)
- Jak dlouho by měly být informace uloženy v souborech ?
- Jaké druhy analýz informací budou prováděny ?
- Kdo bude provádět tyto analýzy a jak často ?
- Jak, zdali vůbec, jsou informace důvěrné ?
- Jak, jestli vůbec budou informace uvolněny pro veřejnost ?

Nizozemské království

V Nizozemském království se vláda angažovala na dvouletém programu zjišťování stavu shody u 900 společností, které mají povolení na zacházení s nebezpečnými odpady. Inspektoři sestavili kontrolní seznam pro každou společnost a přenesli výsledky do centrálního počítače. Informační systém je nastaven tak, aby vytvořil záznamy o konkrétních odvětvích o režimu shody, kvalitě povolení a dopadech na životní prostředí. Inspektoři byli podrobeni intenzivnímu školení, podpořenému písemnými dokumenty, kde se naučili je získat, zaznamenat a zprostředkovat data. Výsledky jsou použity k podpoře rozvoje koncepce zpracování nebezpečných odpadů (23).

8.5.1 Data podniku

Shromažďování a ukládání dat o každém podniku by mělo být dobře naplánováno a pokud je to možné, uspořádáno s využitím výpočetní techniky. Shromažďování dat by mělo být, tak dalece jak je to možné, koordinováno s dalšími orgány, které shromažďují data ze stejných podniků.

---

(23) Části tohoto úseku jsou inspirovány „Zásadami prosazování v životním prostředí“ INECE.

V této souvislosti správa dat obsahují :

- *Dokumenty*, které by měly být registrovány, by měly dovolit inspektorovi a ostatním znovuzískávat kdykoliv tyto dokumenty a plnit požadavky regulace na evidenci ve veřejném sektoru.
- *Spotřeba času*, která by měla být registrována pro každý případ, umožňující sbírání zkušeností, monitorování výkonu a vybírání správních poplatků.
- *Události* (inspekční návštěvy, namátkové vzorkování a akce k prosazování), které by měly být registrovány, umožní sledovat u každého případu výkon, monitorování a ověřovat každoroční plánování.

Inspektoři by měli okamžitě sdílet data se zaměstnanci zodpovědnými za vydávání povolení. Systém metodické správy informací mezi inspektory a zaměstnanci, kteří vydávají povolení by měl být vhodný – obzvláště, když obě skupiny nesídlí ve stejné budově.

Informace požadované od databáze inspekcí mohou obsahovat následující (24) :

- a) Parametry průmyslových odvětví, tak, aby tvořily skupinu podle jim předem určených kritérií.
- b) Udělování povolení a systém inspekcí.
- c) Umístění zařízení podle regionů nebo oblastí.
- d) Zprostředkování informací a počet povolení.
- e) Podrobnosti o zařízeních a procesech.
- f) Typy povolení, podmínky a další relevantní data, obsahující konečné termíny.
- g) Zprávy o inspekcích.
- h) Zprávy o namátkovém vzorkování.
- i) Zprávy o vlastním monitorování nebo jiné zprávy z podniků.
- j) Ne-shody, činnost při prosazování a stížnosti.
- k) Vliv na životní prostředí podle složek (ovzduší, voda, půda).
- l) Informace o EMAS nebo ekvivalentu auditu.
- m) Dokumenty, týkající se povinností inspektorátu jako úřadu, např. prošetřování, týkající se emisí.
- n) Stížnosti sousedů i když žádný specifický soubor není vypracován.

8.6 Komunikační strategie a postupy

Účinná komunikace je jedním ze zásadně nejdůležitějších nástrojů inspektorátu. Jako veřejná organizace, provádějící životně důležitou činnost, musí ovlivňovat a být vnímavá k veřejnému pořádku.

Široká veřejnost by měla mít přístup k informacím o činnosti inspektorátu a výkonu v životním prostředí regulovaného (řízeného) společenství. Kromě pasivního reagování na požadavky o informace, by měl inspektorát proaktivně uveřejňovat nové zprávy nebo rozšiřovat informace. Široká veřejnost by měla mít právo na poskytování informací inspektorátu (např. stížností) a vyjadřovat své zájmy adresně.

(24) Viz zpráva IMPELU : Plánování inspekcí a podávání zpráv, Brusel 1999 - Planning and reporting of inspections, Brussels 1999

(25) Tato část je podstatně inspirována inspektorátem SEPA „Úvodní návrh komunikační strategie,“ září 2002 – Initial draft communication strategy, Sept. 2002.

Je důležité velmi přesně směřovat informaci k různým klientům (účastníkům), ujistit se, že ji dostali, porozumět a věnovat pozornost informacím. Příliš málo informací může vést ke slabým místům v platformě pro rozhodování (které zase může vést ke špatným rozhodnutím); na druhé straně příliš mnoho informací znamená ztrátu času a zdrojů a vede k úniku pozornosti od důležitějších záležitostí.

Různí klienti (účastníci) potřebují různé informace a inspektorát by měl přemýšlet o tom kdo potřebuje jaké informace. Inspektorát musí brát v úvahu klienty (účastníky) jako např. :

- Politiky.
- Ministerstva.
- Podniky.
- Veřejnost.
- Media.
- Další regulátory (relevantní instituce).
- Nevládání organizace (organizace ochrany přírody, odbory atd.).
- Ostatní.

Účinná komunikace není jednostranným procesem. Inspektorát musí být naslouchající i slyšící organizací. Úspěšná komunikace dovolí inspektorátu informovat, chápat, upoutat a ovlivnit všechny lidi, kteří mohou přispět ke zlepšení životního prostředí. Účinná komunikace nemůže být považována za samozřejmou, ale také ne za „už se stalo.“ Vyžaduje to systematický přístup.

SEPA, Skotsko

Skotská agentura ochrany životního prostředí navrhla komunikační metodu v r. 2002, obsahující prvky jako :

- Všechny komunikační aktivity SEPA budou prováděny ve sledování hlavního cíle, zlepšování životního prostředí a přispívání k udržitelnému rozvoji (zde nebude žádná „práce s veřejností sama o sobě“).
- SEPA poznala, že řízení úspěšné komunikace není „přídavkem“ k činnosti SEPA, ale jádrem části procesu zajišťování jejích výsledků.

- Mottem „Spolehlivost má přednost před viditelností“ bude SEPA informovat sdělovací prostředky. Práce s veřejností nebude využívána k maskování špatné praxe.
- SEPA bude komunikovat tak jasným a stručným způsobem, jak je to jenom možné, vhodnými způsoby vůči veřejnosti.

8.6.1 Plány pro komunikaci

Systém plánování komunikací může být založen na jednoduchém vzoru. Přístup je nutno zvážit pro jakoukoliv existující otázku, co potřebuje inspektorát k dosažení komunikace, s kým potřebuje komunikovat, aby toho dosáhl a které nejvhodnější způsoby pro komunikování s těmito lidmi použít.

Plány pro komunikaci – vzor Skotské agentury ochrany životního prostředí

1. Cíl – *PROČ potřebujete tento projekt (plán)*

Stručně popsat záležitost/plán a proč plán komunikací je potřebný. Definujte váš hlavní cíl.

2. Klíčové úkoly – *CO potřebujete k jejich dosažení*

Seznam hlavních položek. Jaké jsou problémy, příležitosti, těžkosti, složitosti atd. ? Jak mohou techniky práce s veřejností a úspěšná komunikace pomoci projektu (plánu) ? S tím co máte na mysli definujte hlavní úkoly plánu a klíčová měřítka úspěšnosti.

3. Klíčová sdělení – *JAKÁ jsou hlavní sdělení, která musíte oznámit?*

Vraťte se zpět k seznamu klíčových položek a přehledu hlavních záležitostí, v kterých musí komunikace proběhnout.

4. Klíčoví příjemci (**publikum**) – *KDO potřebuje mluvit s vámi a s kým potřebujete mluvit vy ?*

Podívejte se do seznamu oznámení (hlášení). Zapište do seznamu klienty (účastníky) s kterými potřebujete komunikovat. Koho potřebujete *informovat* a čí názory potřebujete *vyslechnout*. Zamyslete se nad jejich potřebami komunikace. Buďte pečliví, neformulujte hypotézy o perspektivách a názorech jiných, uvažte, zda byste mohl udělat nějaký průzkum zájemce, abyste dostal pravdivý obrázek.

5. Akční plánování – *Jak budete dostávat vhodné zprávy ke správnému publiku, správným způsobem, na správném místě ve správnou dobu ? Uvažte shora zmíněné.*

Vždy zkontrolujte, které akce mají za cíl podporu hlavního cíle a úkolů.

6. Hodnocení – *Jak poznáte, že jste byli úspěšní?*

Jaká měření výkonu uděláte ? Jak zlepšíte získané vědomosti a ponaučení ke zlepšení ? Kdy uděláte zhodnocení ?

8.6.2 Vypořádání se s dotazy medií

Inspektorát může vypracovat postupy pro kontakt s médii, aby zajistil, že zaměstnanci jsou připraveni vypořádat se s dotazy medií tím nejvhodnějším způsobem. To může zahrnovat školení pro zaměstnance, kteří s médii jednají. Je podstatné, aby zaměstnanci a řídicí složka,

8.6.3 Informace pro veřejnost

Vhodná informace pro veřejnost a podnikatelská společenství podporují práci inspektorátu. Jak je uvedeno v „Minimálních kritériích pro inspekce“, je zodpovědností členského státu prokázat, že minimální kritéria byla zavedena do praxe. Toho může být dosaženo prostřednictvím pravidelného (např. každoročního) hodnocení a podávání zpráv o aktivitách inspekce jako celku. To je minimálním kritériem k zajištění, že takové podání zprávy je provedeno. Úkolem inspekčního orgánu/orgánů je zodpovídat za inspekce životního prostředí v každém členském státu předložit zprávu v předem určeném a pravidelném opakování. Důležitým cílem zprávy bude, ukázat veřejnosti zavedení minimální kritérií pro inspekci do praxe.

Vlámské společenství, Belgie

Sekce inspekce životního prostředí Ministerstva Vlámského společenství vydává každoroční zprávu, pojednávající o organizaci a úsilí sekce inspekce. 162 stran zprávy z roku 2002 obsahuje informace o :

- Organizaci sekce inspekce, včetně vize, hodnot a strategie.
- Zaměstnancích, školení a zdrojích.
- Plánu inspekcí v životním prostředí.
- Zvláštních akcí na prosazování.
- Běžných (rutinních) inspekcích.
- Mimořádných (na vzniklou situaci reagujících) inspekci.
- Akcích podle trestního zákona a správního práva.
- Spolupráci s ostatními.
- Zapojení do poradenských struktur.
- Mezinárodních souvislostech.

Zatímco hořejší část je zaměřena hlavně na záležitosti organizace a činnosti inspektorátu, další části se zaměřují na rozvoj životního prostředí uvnitř i vně inspektorátu.

Kodaň, Dánsko

Město Kodaň vydalo řadu letáků (prospektů) a brožur se specifickými informacemi, zaměřenými na vybrané cílové skupiny. Od r. 1999 je většina publikací k dispozici na internetu. Mezi publikacemi jsou :

- Zelená zpráva o městu Kodani.
- Inspekce podniků.
- Letáky, nabízející přednášky o specifických tématech města.
- Kvalita ovzduší a hluk v Kodani.

Prospekt *Inspekce životního prostředí v Kodani 2000* obsahuje následující části :

- Pro podniky musí být místo.
- Znečišťující podniky musí mít povolení.
- Práce inspektora.
- Prosazování.
- Nové metody ke zlepšení životního prostředí.
- Právní postavení inspekce a prosazování 1999.

Informace z inspektorátu se mohou také velmi dobře týkat přímo informací pro klienty (účastníky), které jsou ovlivňovány činností inspektorátu.

SEPA, Skotsko

Skotská agentura ochrany životního prostředí vydala skládanou brožuru, vysvětlující roli inspektorátu pro držitele licenčních povolení. Obsahuje řadu záležitostí mezi jinými :

- Úvod – co je funkcí inspektorátu.
- Užitek z kontaktu - jaké služby může držitel licenčního povolení očekávat.
- Žádat o licenci – jak to udělat.
- Prosazování podmínek licenčního povolení – vyhovět je nezbytností.
- Konzultace – otevřený rozhovor.
- Průběžné informování - informacemi SEPA.
- Dávat věci do pořádku – jak si stěžovat a odvolávat se.

Nejdůležitějším prostředkem komunikace vůči občanům a klientům (účastníkům) je dnes pravděpodobně internet a některé webové stránky inspektorátu, působivě obsáhlé, s informacemi o řadě záležitostí :

- organizaci inspektorátu, strategiích, struktuře atd.
- inspekčních zprávách a stížnostech
- podrobnostech významnějších povolení
- specifické odvětvové a procesní (jak postupovat) poradenství pro podnikatelskou sféru (obzvláště malé a střední podnikání) o tom, jak dostát svým povinnostem v životním prostředí
- informaci (o systému založeném na GIS/MAP), které dovolují veřejnosti kontrolovat kvalitu životního prostředí v blízkosti jejich bydliště (nebo kdekoli jinde) a také podávat informaci o povoleních a vypouštění (produkci) odpadů v jejich oblasti
- výkon inspektorátu v životním prostředí
- výkon (ovlivňování emisemi) vybraných podniků v životním prostředí

8.7 Smluvní vztah s útvary inspektorátu

Činnost jednotlivých oddělení, úseků, útvarů atd. je plánována při diskutování a formulování strategie a činností – a rozdělována mezi útvary podle jejich struktury.

Udržování soustředění se během plánovaného období na smluvní vztah mezi inspektorátem a podřízenými odděleními/úseky/útvary může být připraven specifikováním :

- strategických cílů
- úkolů pro útvary
- výsledků, kterých má být dosaženo
- milníků, indikátorů a prostředků ověřování úkolů a výsledků

Spojením vyjednávání a formulování takových smluvních vztahů dosahují zapojený řídicí pracovník a podřízený řídicí pracovník sdíleného porozumění cílům a opatřením inspektorátu. Obě strany by se měly zavázat k úkolům, obsaženým ve smluvním vztahu a zaměřit se na výsledky při vzájemné zodpovědnosti.

Popis služeb inspektorátu slouží k informování klientů (účastníků) a zákazníků o přesném obsahu a oboru služeb (26). Popis může obsahovat následující body :

- Profil a účel.
- Legislativu.
- Náplň.
- Roli a kompetence inspektorátu (co dělá).
- Roli a kompetence ostatních organizací (co nedělají).
- Kritéria postup a kvality.
- Náklady.
- Zajišťování a výsledky.
- Zakládací listinu zákazníka nehledě k úrovni služeb.
- Očekávané vlivy.

---

(26) Popisy mohou sloužit také jako kritéria vnitřní kvality.

8.8 Organizování projektové činnosti

Projekty se odlišují podle metody práce, založené na formulaci cílů, výkonů, činností a vstupů (zdroje, úsporná opatření), spojených těsně do časového rámce a prováděných skupinou, která jde napříč obvyklou hierarchií a rozdělením do skupin. Zavedení takového přístupu k projektu, jako alternativě k současné metodě práce, obsahuje zajímavé možnosti pro rozvíjející se inspektorát.

Uvedený přístup k projektu (úkolu) může :

- Přispět k řešení podstatných problémů a poskytuje zvýšené uspokojení z činnosti a výnosu.
- Zlepšení účinnosti organizace zřetelným záměrem projektu.
- Přispívá k rozvoji zaměstnanců s novými odbornými a osobními výzvami.
- Zvyšuje schopnost inspektorátu řídit změny a inovace.
- Zlepšuje kulturu (vzdělanost) organizace spoluprací napříč existující strukturou a činností s klienty (účastníky) mimo inspektorát.
- Poskytuje zkušenost úspěchu, jestliže projekty jsou dobře provedeny – nebo poskytuje užitečnou zkušenost z projektů, které nebyly tak úspěšné.

Příprava projektu

Iniciativa a myšlenky k projektům může vycházet od různých zaměstnanců zevnitř i mimo organizaci. Nepřetržitý dialog mezi zaměstnanci a řídicími pracovníky odhaluje mnoho různých potřeb a poznání o rozšířených závadách nebo problémech. Zaměstnanci určují a rozvíjejí zlepšování metod a postupů a za určitou dobu někdo navrhne obsáhlejší program – nějaký projekt (27).

Řídicí pracovník, který pověří zaměstnance provedením projektu by měl zapsat (označit) stručně podmínky projektu – „Terms of Reference“- ToR (zadání, soupis podkladů, působnost) řídicímu pracovníkovi projektu, tj. :

- Profil.
- Záměr projektu.
- Žádoucí výsledek a účinek.
- Strukturu organizace.
- Účastníky.

- Financování.
- Podávání zpráv.
- Časový rámec s mezníky.
- Hodnocení a kritéria úspěšnosti.

Řídící pracovník projektu by měl rozšířit ToR na obsáhlejší dokument o projektu, s důrazem na :

- Zájmy účastníků v rámci dotčených záležitostí.
- Cíle, kterých výsledků by mělo být dosaženo po uplynutí termínu projektu.
- Výkony, aktuální výsledky, jichž by mělo být dosaženo během průběhu projektu.
- Činnosti, které vedou k výsledku.
- Mezníky a indikátory výkonů.
- Požadavky na podávání zpráv, co, kdy, komu.
- Úsporná opatření a zdroje, požadavky na provedení auditu.

---

(27) Tato část je inspirována metodickým pokynem pro projekty v městě Västerås, 1998

Cíle projektu, činnosti, indikátory a předpoklady

Stanovení podkladů transparentního a proveditelného projektu znamená specifikovat cíle, činnosti, indikátory a předpoklady. Viz kapitola 3 – Strategie, v podrobnostech.

EPA, Irsko

Irská agentura ochrany životního prostředí formulovala všechny činnosti v jednoročním pracovním programu jako projekty s cílem, výkony, činnostmi rozvrhem práce, zdroji a zodpovědnostmi.

Příklad projektu, týkajícího se Projektu 103/2001 : Rozvoj zaměstnanců a školicí program :

Cíl projektu :

Přípravit a uskutečnit program rozvoje a školení pro zaměstnance Agentury.

Statut projektu

Plánované činnosti

- (ii) Příprava metody školení a plánu strategie beroucí v úvahu doporučení pracovní školicí skupiny, zpráva externího poradce, výboru pro partnerství a prohlášení o strategii 2000 – 2002.
- (iii) Příprava a uskutečnění každoročního školení zaměstnanců po konzultaci s řídicími pracovníky oddělení.
- (iv) Spoluúčast na školicích programech.
- (v) Hodnocení postupu školicího programu uprostřed roku a provedení potřebných úprav.
- (vi) Příprava výroční zprávy o školicí činnosti minulých let.
- (vii) Příprava metody rozvoje zaměstnanců (včetně přemístitelnosti), beroucí v úvahu potřeby a priority činností.
- (viii) Hodnocení pracovního nasazení (úkolů).

Zavedení do praxe :

Tento projekt bude uskutečněn zaměstnanci EPA.

Společné záležitosti : Poskytnutí 14 personálních měsíců		24 měsíců	
Spoluúčast 10 personálních měsíců			
Povolování a kontrola :		spoluúčast	17
měsíců			
Řízení v životním prostředí a plánování :		spoluúčast	21
měsíců			
Monitorování životního prostředí a laboratorní služby :		spoluúčast	18
měsíců			
Kancelář generálního ředitele		spoluúčast	1 měsíc
Hlavní výstupy (výkony) :			
• Metoda školení a strategický plán. • Roční školicí program pro Agenturu. • Výroční zpráva o školicích činnostech. • Metoda rozvoje zaměstnanců.			

Předpis pro podmínky projektu (ToR) IMPELu je rozdělen do dvou částí :	
Č.	Název projektu
	Příručka pro řízení inspektorátů životního prostředí
1. Obor	
zaokrouhleně	
1.3 Cíl projektu	
1.4 Výsledek (výsledky)	
2. Struktura projektu	
2.1 Spoluúčastníci	
2.3 Zpracovatel	
2.4 Uspořádání podávání zpráv	

Dále uvedený příklad Správa Vlámského společenství, Belgie, ukazuje, jak mnoho úkolů inspektorátu může být považováno za účinnou součást strategie (28).

Projekt P 729	Kontrola stavu velkých ropných rafinérií
Řídící pracovník projektu : FF	
Základní skupina : MB, JM, GP, LVG	
Nezbytné potřeby/význam (souvislost s) pro životní prostředí	
Pět ropných rafinérií v antverpském přístavu patří mezi největší sdružené původce znečišťování ovzduší ve Flandrech. Jsou tak důležitými účastníky se zřetelem k vlivu (účinku) na prakticky všechny složky životního prostředí. Velikost zařízení, povaha legislativy a směřování emisí jsou monitorovány (vlastní inspekci včetně souboru měření a propočtů), komplikují prosazování platných emisních standardů, čili vyžadují zvláštní přístup, srovnatelného s jinými typy zařízení.	

Popis/úkol	
• Integrovaná inspekce velkých ropných rafinérií byla iniciována v r. 2002 a pokračováno bylo v r. 2003. • Šetření a hodnocení znečišťování ovzduší metodikou vlastní inspekce. • (Porovnávací) měření emisí obvyklých veličin v určitém počtu zařízení. • Měření emisí dioxinů v některých zařízeních. • (..... kráceno vydavatelem příručky)	
Kritéria úspěšnosti	
• Zjištěny emise do ovzduší a vody a stanoveny hodnoty s ohledem na platné limity. • Hodnoceny spalovací pochodně a fugitivní (prchavé) emise. • Vytvořena zpráva o stavu (situační zpráva) a akční plán (ovzduší, odpady a odpadní vody) na základě šetření. • Vnitřní /vnější toky odpadů, zmapované a hodnocené.	
Termín započetí : 1.1.2002	Požadavky na personál : 86 dní
Konečný termín : 31.12. 2003	Rozpočet : 65 900 €
Vnější předpoklady	
Dokončené školení v rafinérii	
Do projektu nebylo zahrnuto	
• Další sledování společností po jakémkoliv prvním varovném oznámení. • Inspekce v rámci SEVESO II (bezpečnost)	

Role a struktura při uskutečnění projektu

Výkonná a účelná práce na projektu spočívá na organizaci, vytvořené k provedení projektu. Projekt organizace mění podle typu projektu, rozpočtu, disponibilních zdrojích atd., avšak několik obecných požadavků je vysvětleno níže.

Nositel projektu (hlavní řešitel) určuje řízení projektu, sleduje postup z hlediska perspektivy strategie a má obecnou odpovědnost za výsledek projektu. Nositel projektu rozděljuje zodpovědnost, legitimizuje projekt a poskytuje potřebné předpoklady pro úspěšné dokončení.

Řídící výbor by měl být schopen řídit obecné aspekty výkonu projektu, přispívat odbornými způsobilostmi (kvalifikací) a podporovat a provádět dozor nad řídicím pracovníkem projektu.

---

(28) Viz také část 8.xxx o projektech.

Řídící pracovník projektu má zodpovědnost za každodenní plnění projektu. Řídí a koordinuje činnost projektové skupiny, komunikuje s vnitřními a vnějšími účastníky, podává zprávy řídicímu výboru a/nebo nositeli projektu a připravuje potřebnou dokumentaci o postupu projektu a jeho dokončení. Řídící pracovník projektu by měl mít vhodné kvality pro vedení, schopnost spolupráce a sociální a komunikativní způsobilost. Potřeba další kvalifikace záleží na odborném obsahu projektu.

U velkých projektů je obvyklé vytvořit projektovou skupinu k podpoře řídicího pracovníka projektu s různými odbornými znalostmi. Členové projektové skupiny by měli aktivně přispívat k postupu na projektu a mít odbornou, stejně jako kooperativní kvalifikaci. Řídící pracovník projektu odsouhlasuje s příslušnými řídicími pracovníky projektové skupiny podmínky pro podílení se na projektu.

Následující otázky jsou míněny jako inspirující seznam pro řídicího pracovníka, který uvažuje věnovat více úsilí rozvoji systémů inspektorátu.

- Má inspektorát administrativní systémy, které jsou požadovány k zabezpečení účinného denního výkonu - vzhledem k úkolům inspektorátu, způsobilosti zaměstnanců, pracovní vyspělosti a struktuře inspektorátu ?
- Má inspektorát systém(y) kvality pro řádnou kvalitu kontrol důležitých úkolů podle vnějších a vnitřních nařízení a směrnic ?
- Má inspektorát vhodný systém pro zacházení s daty a dokumenty ?
- Podílí se inspektorát na metodických pokynech (směrnících) a nařízeních a rozumí jim, co se týče shody činností (s legislativou) v podnicích (včetně umisťování zdrojů, inspekce, hodnocení shody a prosazování) ?
- Má inspektorát společný (sdílený) a srozumitelný systém pro odměňování zaměstnanců podle hodnot a cílů organizace ?
- Jsou smlouvy nebo dohody vypracovány s popsáním cílů, úkolů a výkonů atd. jednotlivých oddělení a útvarů ?
- Má inspektorát systém pro účinnou komunikaci s klienty (účastníky), včetně medií ?
- Má inspektorát vhodné metody řízení projektu a systémů ?
- Má inspektorát vhodné systémy ke sdílení informací a úspěšné praxe s těmi, kteří řídí (regulují), ostatními účastníky (klienty) a veřejností ?
- Poskytuje inspektorát popis svých služeb těm, kteří řídí (regulují), ostatním účastníkům (klientům), a veřejnosti ?

9 Řízení projektu

Tento projekt byl uveden podmínkami (zadáním) projektu IMPELu „Příručka pro řízení inspektorátů životního prostředí,“ podrobně diskutovanými ve Skupině (*Clusteru*) 1, při setkání v dubnu 2001 a přijat plenárním zasedáním IMPELu ve Falunu, Švédsko, ve dnech 19-21 června 2001.

Mnoho členských států a sekretariát IMPELu se na tomto projektu aktivně podílelo, buď účastí v pracovních skupinách (označeno **tučně** v následující tabulce) nebo poskytováním inspirace a příkladů autorům příručky.

ZEMĚ	JMÉNO	ORGANIZACE
Belgie	Paul Bernaert	vedoucí inspektorátu ve
Flemish		
	Peter Schryvers	
Dánsko	Gudmund Nielsen	Dánská Agentura ochrany
životního prostředí		
	Předseda	
	John Farr	Správní obvod Kodaň, odd.
životního prostředí		
	Ebbe Olesen	
	Bo Rasmussen	Město Kodaň, odd. životního

prostředí	Soren Hjortso Orla Johansen	Inspektorát, Jutsko - východ Hoje Taastrup, Městský úřad, odd.
životního prostředí Estonsko	Aare Sirendi Tarvo Roose Cecile Castel	Státní estonský inspektorát
Francie prostředí		Ministerstvo životního
Německo Darmstadt, Odd. státní	Gerd Hofmann	Vládní presidium
Hanau		ochrany životního prostředí,
		Hesensko
Koordinátor IMPELu	Gisela Holzgraefe Terry Shears Sabine Sommer Ian Maclean	Sekretariát IMPELu
Irsko prostředí		Agentura ochrany životního
Itálie životního prostředí	Giuseppe Marella	Národní agentura ochrany
Lotyšsko životního prostředí	Nic Pacini Imants Krumins	Lotyšský státní inspektorát
Nizozemské království	Rajmonts Vejonis Pieter-Jan v. Zanten Albert Dam Paula van Teylingen Ingegard Aanonsen	Úřad životního prostředí Riga Inspektorát Overijssel
Norsko znečišťování		Norský úřad kontroly
Polsko živ.prostředí Lublin	Agate Duch-Szczesna	Vojvodský inspektorát
prostředí Varšava	Johanna Piekutowska	Vojvodský inspektorát živ.
Portugalsko územního plánování a ŽP	Ana Magro e Silva	Ministerstvo měst,
Slovensko životního prostředí	Předseda Daniel Geisbacher	Slovenská inspekce
Španělsko	Jarmila Durdovicova	Consejeria Medio Ambiente
Švédsko odd. živ. prostředí	Miguel Mendez Kia Regnér	Městský úřad Österáker,
životního prostředí	tajemník předsedy Ulrika Wahlstrom	Městský úřad Västerås, odd.
Velká Británie Anglii a Wales	Thomas Forsberg Dominic Hutchings	Agentura živ. prostředí pro
	Ian M. Stanbury Ingrid Krautschneider David Mathias Martin Murray	

Willie Halcrow
Dave Gorman
James Curran
Brian Roxburgh
Nerina Holden
Monica Straughan

Zprávy IMPELu – říjen 2003

Když jsou projekty IMPELu dokončeny, je obvykle vypracována zpráva. Zprávy jsou předloženy IMPELu ke schválení, dříve než jsou zveřejněny. Schválené zprávy IMPEL zahrnují (s datem odsouhlasení v závorkách) :

- Úvodní hodnocení IMPELu pro Nizozemsko (květen 2003)
- Úspěšné praxe (Best Practices), co se týče školení a kvalifikace pro inspektoráty životního prostředí (březen 2003)
- Zavedení článku 10 Směrnice SEA 2001/42/EC do praxe (únor 2003)
- Závěrečná zpráva o energetické účinnosti v povoleních v životním prostředí
- Návod IMPELu k bodu VIII Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze 4.4.2001 pro přípravu minimálních kritérií pro inspekce životního prostředí (prosinec 2002)
- Úvodní hodnocení IMPELu pro Irsko (prosinec 2002)
- Úvodní hodnocení IMPELu pro Belgii (prosinec 2002)
- Závěrečná zpráva o energetické účinnosti v povoleních v životním prostředí (prosinec 2002)
- Program II závěrečného porovnání – vlastní monitorování a elektronické podávání zpráv, výroba papíru a celulózy (prosinec 2002)
- Zpráva o poučení z nehod, seminář pořádaný v Reims, 2001 (prosinec 2002)
- Úvodní hodnocení IMPELu: Fáze 3: Ověřování schématu hodnocení: První hodnocení: Mannheim, Bádensko-Wirtenbersko, Německo, 15-19.10.2001 (prosinec 2001)
- Obecné závazné předpisy (červen 2001)
- Holandský program porovnávání (červen 2001)
- Integrovaná kontrola znečišťování, dodržování shody a prosazování legislativy životního prostředí EU pro průmyslová odvětví (IPPC a bez IPPC) potravinářské výroby/zpracovatelský sektor (červen 2001)
- Úspěšná praxe při monitorování shody (červen 2001)
- Úvodní hodnocení IMPELu, Fáze 2: Ohodnocení a prověrka dotazníku a směrnice (červen 2001)
- Prosazování trestního práva v životním prostředí v EU (prosinec 2000)
- Zpráva o poučení z nehod (prosinec 2000)
- Změny v průmyslových procesech (prosinec 2000)
- Workshop (seminář) IMPELu o integrovaném povolování (prosinec 2000)
- Program závěrečného porovnávání (prosinec 2000)
- Šíření emisí těkavých organických látek (VOC) (prosinec 2000)
- Workshop IMPELu o využívání chlorovaných uhlovodíků (CHC) v průmyslových zařízeních (prosinec 2000)
- Konference IMPELu o dodržování shody a prosazování (prosinec 2000)

- Zpráva o vzájemném vztahu mezi IPPC, EIA a směnicemi SEVESO a předpisu EMAS (prosinec 1998)
- Příručka IMPELu pro inspekce v životním prostředí (červen 1999)
- Zpráva Workshopu o praxi při udělování licenčních povolení a prosazovací praxi v cementářských zařízeních při použití alternativního paliva (prosinec 1998)
- Zpráva o poučení z nehod (prosinec 1999)
- Minimální kritéria pro inspekce
  - Obecné principy (červen 1998)
  - Frekvence inspekcí (prosinec 1998)
  - Provozovatel vlastního monitorování (prosinec 1998)
  - Plánování inspekcí a podávání zpráv o inspekcích (červen 1999)
  - Přehled základních skutečností pro tisk (květen 2000)
  - Postupy při stížnostech a přístup k právu pro občany a nevládní organizace v oblasti životního prostředí